Medi ambient | Redacció | Actualitzat el 17/10/2021 a les 19:30

Arrenca este dilluns a Castelló el judici contra dos directius d'Escal UGS pels terratrèmols del projecte Castor

La vista penal no abordarà les possibles irregularitats en el disseny del projecte ni l'escàndol pel seu finançament

Vista general de la planta terrestre del projecte Castor. | ACN (Jordi Marsal)

L'**Audiència de Castelló** comença este dilluns a **jutjar l'expresident d'Escal UGS, Recaredo del Potro, l'exconseller delegat, José Luis Martínez Dalmau**, i la mateix **mercantil** pels **terratrèmols** que van provocar les **injeccions de gas** al **magatzem submarí** a partir de setembre de **2013**. Els dos directius, acusats de **delicte ambiental**, s'enfronten a peticions d'entre **sis i set anys de presó**. La vista, que arriba vuit anys després de l'episodi sísmic i el tancament d'unes instal·lacions encara pendents de **desmantellament**, no abordarà les possibles **irregularitats en el disseny i la tramitació** del projecte, així com tampoc l'escàndol pel **finançament i cost final**, que pot superar els **2.000 milions d'euros** a càrrec de les arques públiques estatals.

El **judici** que tindrà lloc a la secció primera de l'Audiència Provincial de Castelló s'allargarà durant, almenys, **quatre setmanes**. No només per la gran llista inicial de gairebé **200 testimonis citats** -que durant les últimes setmanes s'ha escurçat notablement- sinó per la gran quantitat d'informes i declaracions de **perits -una seixantena**- que, en teoria, han d'aportar claredat sobre els fets que es jutgen. De moment, s'han marcat sessions, a banda de la primera jornada, els dies 19, 20, 25,

26 i 27 d'octubre, així com el 2, 3, 8, 9, 10 i 15 de novembre.

Del Potro i Martínez Dalmau declararan com a acusats este mateix dilluns. Després de gairebé **sis anys d'investigacions** i nombrosos **recurso**s, el titular del **jutjat número 4 de Vinaròs** va decidir enviar-los a la banqueta dels acusats fa uns quinze mesos. El relat judicial considerava que la seua actuació, com a principals responsables de l'empresa **concessionària** del **projecte Castor**, van generar "una situació de **perill potencialment catastròfic**" amb les primeres injeccions de gas al magatzem submarí davant la costa de **Vinaròs i Alcanar**.

El jutge els va retreure que, malgrat ser **conscients del perill sísmic** del qual havien alertat institucions científiques com l'**Observatori de l'Ebre** i diversos informes tècnics, van decidir injectar gas al subsòl. Fins i tot van mantenir les operacions segons les previsions a partir del moment que els terratrèmols van ser detectats. Ho van fer, quan ja havien estat oficialment **advertits** del perill. Malgrat això, van arribar a **triplicar** durant una jornada el volum previ de gas injecta i van mantenir el pla d'injeccions durant gairebé una setmana. Segons van calcular diferents institucions científiques l'onada sísmica va arribar a superar els **mil moviments** durant els mesos posteriors, amb un terratrèmol de fins a **4,3 graus a l'escala de Richter**.

Per estos fets, tipificats com a suposat delicte ambiental, **Fiscalia** demana per als dos exedirectius acusats sis anys de presó, multa de **15.600 euros i inhabilitació** per a activitats geològiques i gasistes durant **tres anys i mig**. Unes peticions que l'acusació popular exercida per l'**Associació Nacional Arca Ibérica** eleva als set anys de presó i **441.000 euros de multa**. El ministeri públic, que demana també una multa de **189.000 euros i la prohibició** definitiva de fer activitats al subsòl i el sistema gasista per a la mercantil **Escal UGS**, s'ha oposat sistemàticament als diferents recursos dels acusats. Considera que en cap cas van actuar de forma ràpida, eficaç i transparent quan van tenir el coneixement d'uns terratrèmols que van causar "intranquil·litat i desassossec" a la població propera.

Deute públic i desmantellament pendent

Però l'objecte de la vista difícilment anirà més enllà de la gestió de l'episodi sísmic com a responsables del magatzem de gas submarí. Si bé les parts acusadores tenen a l'abast nombrosa informació que posa en dubte l'actuació d'Escal UGS en el moment de dissenyar tècnica i iniciar la tramitació del projecte, així com bastir l'arquitectura del finançament públic posterior, el jutge instructor no ha volgut en cap cas obrir estos melons.

Vuit anys després de tancar el magatzem quan encara oficialment no havia iniciat l'activitat, el govern espanyol encara té **pendent** no només el **desmantellament** total de les instal·lacions -una situació inaudita a la indústria del petroli malgrat que la llei vigent obliga a retirar les instal·lacions quan ja no estan en ús- sinó la instal·lació dels **segells definitius** als pous submarins, després que els **provisionals** instal·lats el 2015 hagen ja **caducat** fa més de dos anys.

Tot i la sentència del **Constitucional** anul·lant els pagament des de 2016, l'executiu va aprovar fa un any el retorn dels **1.350 milions d'euros més interessos** als bancs que van presentar una **reclamació patrimonial al Suprem**. Es va fer a càrrec d'una ampliació de crèdit del **Ministeri d'Hisenda** i amb **deute públic**. La suma de totes les partides, incloent unes 260 milions d'euros pel desmantellament, pot disparar el **cost final de la factura** del Castor a més de **2.000 milions d'euros**.

De la llista de persones investigades inicialment, una vintena, entre les quals, funcionaris dels antics ministeris d'Indústria i d'Agricultura, de l'IGME, així com tot el consell d'administració de l'empresa -inclòs el director tècnic, **Carlos Barat**, que va morir durant la instrucció del cas-, s'ha anat reduint a dos i la mateixa societat. Cap dels grans responsables polítics que van apadrinar el projecte, inclosa l'actual **ministra per la Transició Ecològica**, **Teresa Ribera**, que **va signar favorablement la declaració d'impacte ambiental** del projecte l'any 2009 com a **secretària**

d'estat de Canvi Climàtic.

Per la seua banda, del Potro com Martínez Dalmau ja no ostenten els càrrecs que tenien al moment dels fets, després que fossen **cessats el mes de juliol passat**: el grup de **Florentino Pérez**, a través de la filial ACS Servicios, Comunicaciones y Energía, SA, gestiona ara com a administrador únic l'empresa, **en fallida des de fa de fa dos anys**. Únicament **Martínez Dalmau**, figura com a **representant** de la mercantil.

Els danys morals del Costa Concordia

Juntament amb Fiscalia i Arca Ibérica, els afectats pels terratrèmols del Castor, sota la **plataforma Aplaca**, exerciran l'**acusació particular**. Més enllà de la reclamació de Fiscalia a l'**empresa asseguradora Zurich** perquè assumisca els danys directes provocats pels sismes acreditats per deu particulars i valorar durant la vista les afectacions en una altra vintena de casos, els 123 socis de l'entitat reclamen a l'empresa, de la mà del gabinet jurídic especialista en estos casos **BCV Lex**, una **indemnització pels danys morals** pel pànic i la inseguretat patida durant l'onada sísmica. Esta petició concreta s'eleva a **15.000 euros per persona, 1.845.000 euros en total**, molt per sobre dels 2.500 euros inicialment anunciats per la mateixa entitat.

Es tracta, segons reconeixen des de l'entitat, de la mateixa xifra que van percebre els afectats pel naufragi del **creuer Costa Concordia** a Itàlia, l'any 2012, que no van patir danys físics en l'accident però que van "patir per la seua seguretat". "Hem de tenir en compte les dificultats quantificar dany moral que s'ha patit, amb els anys que fa i unes circumstàncies molt especials. Per a nosaltres és molt important el reconeixement que va haver una causa-efecte entre la injecció de gas i els terratrèmols que van provocar els danys morals. No es pot demanar una cosa difícil de qualificar i per això ens acollim a la sentència del cas Costa Concordia", ha admès el mateix **president d'Aplaca, Joan Ferrando**.

Segons apunta, si bé a l'estat espanyol no és tan habitual que es reconeguen danys morals en estos casos, sí que ho és a d'altres països d'Europa i del món. "Volem ser europeus i internacionals i esperem que l'Audiència de Castelló investigue i decidisca, reconeixent la responsabilitat d'esta empresa que, produint terratrèmols, va causar un dany moral a les persones", ha reblat.

L'entitat ha aconseguit que les autoritats judicials de Castelló citen, finalment, **només uns catorze dels 123 afectats** -xifra que es podria acabar **reduint finalment a quatre**- perquè presten presencialment declaració a l'Audiència de Castelló. Molts dels socis són persones grans i amb problemes de desplaçament, fet pel qual han estat dispensats. El mateix president d'Aplaca declararà com a afectat i també com a testimoni de la Fiscalia. En el cas que el procediment penal no reconega les seues demandes, no descarten obrir la via civil o altres mesures judicials per seguir reclamant.

Ferrando recorda que Castor era un negoci que va "maltractar el medi ambient". "Es va injectar gas de forma no prou estudiada geològicament i és un possible delicte: això té conseqüències a molts de nivells", ha afegit, tot recordant que les afectacions de la "desfeta econòmica" del Castor no només les paguen els socis de l'entitat sinó tota la ciutadania. "Són uns diners que posa el govern espanyol que es podrien destinar a ensenyament, salut o altres coses. Tots som afectats", reitera. Lamenta que el cas no haja tingut repercussions polítiques ni econòmiques per als seus responsables. "No s'ha acabat, de cap manera", sentencia.